

SF KRÆVER MILLIARD- INVESTERING I PLANTE- BASEREDE FØDEVARER

Uden kostændringer i retning af mere grønt samt mindre kød og færre mejeriprodukter vil det være vanskeligt, hvis ikke umuligt, at indfri målene i Parisaftalen og undgå samfundsomvæltende klimaforandringer.¹ Et markant skift i kostvaner er desuden en forudsætning for, at vi kan brødføde verdens voksende befolkning og samtidig bremse den galoperende nedgang i natur- og biodiversitet.²

Da det samtidig er blevet stadig klarere, at en kost med mere grønt og mindre kød har store sundhedsfordele³, forventer SF, at der i de kommende årtier kommer til at ske markante forandringer i det globale fødevarerforbrug, som bl.a. vil omfatte en betydelig reduktion af det relativt høje kødforbrug i højindkomstlandene.

¹ [Global food system emissions could preclude achieving the 1.5° and 2°C climate change targets | Science](#)

² <https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/our-global-food-system-primary-driver-biodiversity-loss>

³ <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/mof/spm/905/svar/1760197/2356326.pdf>

ORDFØRER/KONTAKT

Carl Valentin

Miljøordfører
Landbrugsordfører

Derfor bør vi fremtidssikre den danske fødevarerproduktion gennem investeringer i en mere plantebaseret fødevarerproduktion. Gør vi det klogt kan det både skabe nye arbejdspladser⁴, fremme et skift i retning af en mere klimavenlig kost og fremme folkesundheden.

Som et af de lande i verden, som producerer⁵ og spiser mest kød⁶ pr. indbygger, har Danmark desuden et særligt ansvar for at bidrage til en omstilling i retning af en mere klimavenlig fødevarerproduktion – samt tilsvarende ændringer i kosten.

Foruden at investere massivt i Plantefonden og gøre fonden permanent, vil SF:

- Sikre tilskud til, at arbejdsgivere kan tilbyde medarbejdere økologiske plantebaserede måltidskasser (20 mio. kr. årligt)
- Stille krav om, at alle større offentlige køkkener skal reducere klimaaftrykket af deres måltider, så det gennemsnitlige måltid har et klimaaftryk på niveau med eller lavere end en kost baseret på de nye kostråd.
- Sikre, at det altid er muligt at få et plantebaseret måltid i de offentlige køkkener.
- Etablere et videnscenter for plantebaseret ernæring orienteret mod sundhedsprofessionelle – 5 mio. årligt
- Styrke Fødevarerministeriets arbejde med plantebaserede fødevarer – både i Danmark og internationalt – 10 mio. kr. årligt frem til 2035.
- Få regeringen til forpligte sig på under at arbejde for en EU-politik, der fremmer plantebaserede fødevarer, herunder fx etablering af en Europæisk plantefond – finansieret via en omprioritering af midler fra landbrugsstøtten på fx 100 mia. kr. i næste støtteperiode.
- Stille krav om at alle større aktører i detailhandelen skal udarbejde en årlig offentlig opgørelse klimaaftrykket af deres salg af hhv. animalske og plantebaserede fødevarer

FINANSIERING

	Mio. kr. ved fuld indfasning
Plantefonden	240
Økologiske plantekasser	40
Videncenter	5
Fødevarerministeriet	10
I alt udgift	295
Omprioritering promilleafgiftsfonde	70
Stop for nedskrivning af husdyrsbesætning	25
Udfasning af bondegårdsreglen	200
I alt finansiering	295

⁴ [Appendix 5 _ 1112-00006A - AgriFoodTure - Roadmap for Sustainable Transformation of the Danish Agri-Food System.pdf \(innovationsfonden.dk\)](#)

⁵ <https://via.ritzau.dk/pressemeldelse/13662954/danmark-har-verdens-storste-kodindustri?publisherId=11749177>

⁶ <https://www.dyrenesbeskyttelse.dk/artikler/forspringet-oeges-danmark-har-verdens-stoerste-produktion-af-koed#:~:text=De%20nyeste%2C%20tilg%C3%A6ngelige%20tal%20er,er%20%C3%B8get%20i%20samme%20periode.>

I finansieringen indgår udover omprioritering af promilleafgiftfonde:

- Afskaffelse af muligheden for at årligt at nedskrive markedsværdien af husdyrbesætninger den i skattepligtige indkomst med 15 pct., som anbefalet af erhvervsstøtte-ekspertgruppen⁷ – 25 mio. kr. årligt
- Delvis udfasning af lavere ansættelse af grundværdi på produktionsjord (Bondegårdsreglen), jf. også anbefalingerne erhvervsstøtte-ekspertgruppen. Denne finansiering vil bidrage til at modvirke de stigende jordpriser, som kan fordyre og vanskeliggøre udtag af landbrugsjord og dermed realiseringen af den grønne trepartsaftale – 200 mio. kr. årligt.

Plantebaseret mad giver store sundhedsfordele, og dermed en mindre belastning af sundhedsvæsenet. Denne gevinst er ikke medregnet, og kan bruges enten i sundhedsvæsenet eller til anden velfærd.

BAGGRUND

Plantefonden har været en succes

Fonden for plantebaserede fødevarer blev etableret i forbindelse med landbrugsaftalen fra 2021 på baggrund af pres fra bl.a. SF, og uddeler omkring 100 mio. kr. årligt. Fondens formål er at bidrage til at udvikle hele værdikæden i plantefødevarersektoren og få planter til fylde mere på tallerkenerne. I hele fondens levetid har den modtaget ansøgninger for beløb der væsentligt oversteg fondens budget. I den seneste runde blev der fx ansøgt om 330 mio. kr., men var kun 122 mio. kr. til rådighed.⁸

Bred enighed om, at kostændringer er en effektiv og vigtig vej til drivhusgasreduktioner

Der er bred enighed om, at en mere plantebaseret kost har et lavere klimaaftryk⁹, og både FN's Klimapanel (IPCC)¹⁰, FN's Fødevarer og Landbrugsorganisation (FAO)¹¹, FN's miljøorganisation (UNEP)¹², Verdensbanken¹³, Det europæiske klimaråd¹⁴, og Klimarådet har fremhævet, at kostændringer er en effektiv vej til drivhusgasreduktioner, som det er svært at komme uden om, hvis vi vil nå klimamålene.

En klimavenlig kost er også en sund kost og anbefales af myndighederne i mange lande

Efter at et hold af førende forskere i den bredt anerkendte EAT-Lancet Report¹⁵ fra 2020 konkluderede, at en klimavenlig kost med et begrænset indhold af kød og mejeriprodukter, også medfører store sundheds gevinster, har mange lande opdateret deres kostråd, og anbefaler i dag et lavt indtag af animalske produkter og mange bælgfrugter. Det gælder blandt andet Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Canada, Holland og Danmark. De samme konklusioner kan findes i nordiske næringsstofanbefalinger.¹⁶

7 <https://www.em.dk/aktuelt/nyheder/2024/feb/regeringen-modtager-anbefalinger-om-fremtidens-erhvervsstøtte>

8 <https://plantefonden.lbst.dk/nyheder/nyheder/2024/maj/plantefonden-oplever-fortsat-stor-interesse-soegning-for-over-300-millioner-kroner>

9 <https://www.ipcc.ch/srccl/chapter/chapter-5/5-5-mitigation-options-challenges-and-opportunities/5-5-2-demand-side-mitigation-options/5-5-2-1-mitigation-potential-of-different-diets/figure-5-12/>

10 [Land is a Critical Resource, IPCC report says – IPCC](#)

11 <https://www.fao.org/interactive/sdg2-roadmap/assets/3d-models/inbrief-roadmap.pdf>

12 <https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/novel-meat-and-dairy-alternatives-could-help-curb-climate-harming>

13 [Open Knowledge Repository \(worldbank.org\)](#) og [World Bank report summary \(gfi.org\)](#)

14 [file \(europa.eu\)](#)

15 [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(18\)31788-4/abstract](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(18)31788-4/abstract)

16 <https://foedevarestyrelsen.dk/nyheder/faglige-nyheder/2023/jun/aok-ny-nnr>

Investeringer i den plantebaserede del af fødevarerindustrien kan skabe job

Den danske beskæftigelse indenfor produktionen af plantebaserede alternativer til kød og mælk blev fordoblet i perioden 2019-2022 og omfatter i dag over 400 job.¹⁷

Arbejdskraftforbruget i mejeriledet er omtrent det samme ved produktion af plantedrikke og konventionel mælk, men til gengæld kan der produceres ca. 10 gange mere plantedrik end mælk pr. hektar landbrugsjord.¹⁸ Det samme gælder for produkter som fx plantepostej. Så hvis de danske virksomheder indenfor plantebaserede produkter forbliver konkurrencedygtige på det hastigt voksende internationale marked¹⁹, så er potentialet for jobvækst stort, som det bl.a. understreges i regerings strategi for grønne job i landbruget.²⁰

Internationalt forudser bl.a. OECD, FAO og EU-Kommissionen en stærkt stigende efterspørgsel på plantebaserede produkter, hvilket også er afspejlet regeringens handlingsplan for plantebaserede fødevarer.²¹ Ifølge en analyse – Agrifuture Roadmap – som forskere fra Københavns Universitet, Aarhus Universitet, DTU og SEGES har udarbejdet for Innovationsfonden er der således potentiale for at skabe mellem 9.000 og 27.000 nye danske job indenfor området frem mod 2030.²²

Danskerne vil gerne spise mere grønt men har brug for en hjælpende hånd

Ifølge COOP Analyse og DVF ønsker 57 pct. af danskerne, og 70 pct. af de unge mellem 18 og 34 år at spise mere grønt og mindre kød.²³ Salling Group er nået frem til tilsvarende tal i deres forbrugerundersøgelser.²⁴ I praksis går det imidlertid langsomt med et skift i retning af at købe mere grønt og mindre kød og mælk.²⁵

Det er svært at bremse tilbagegangen i natur og biodiversitet uden en mindre arealkrævede kost

Det generelt et større areal at brødføde personer med et højt forbrug af animalske produkter end personer, der spiser en mere plantebaseret kost. Ifølge beregninger som Aarhus Universitet har udført for fødevarerministeriet, så kræver det fx et 40 pct. mindre areal at brødføde en person, der spiser efter de nye kostråd, end en person der spiser en gennemsnitlig dansk kost.

Spørger man biologerne, så er der generelt bred enighed om, at det kræver mere plads til vild natur, hvis vi skal bremse tilbagegangen i natur og biodiversitet. Det kan blive svært at realisere i en verden, hvor befolkningen vokser – medmindre der sker et skift i kostvaner i retning af en mindre arealkrævede kost med mere grønt og mindre kød.

17 <https://plantebaseretvidenscenter.dk/media/cuwdkoa5/delrapport-4-investeringer-foodservice-arbejdspladser.pdf>

18 <https://www.bbc.com/news/science-environment-46654042>

19 Fra 2010 til 2022 voksede den danske eksport af plantebaserede p fra 23,5 mia. kr. til 44,5 mia. kr.

20 <https://www.em.dk/aktuelt/udgivelser-og-aftaler/2024/feb/strategi-for-groenne-job-i-landbruget-og-foelgeerhverv>

21 https://fvm.dk/fileadmin/user_upload/FVM.dk/Dokumenter/Foedevarer/Handlingsplan-for-plantebaserede-foedevarer-digital_okt_23.pdf

22 <https://innovationsfonden.dk/sites/default/files/2021-08/Appendix%20-%20%201112-00006A%20-%20AgriFoodTure%20-%20Roadmap%20for%20Sustainable%20Transformation%20of%20the%20Danish%20Agri-Food%20System.pdf>

<https://www.altinget.dk/klima/artikel/professor-planter-planet-og-profit-er-fremtiden-for-dansk-landbrug>

23 https://coopanalyse.dk/analyse/02_505-vegetarisme-2020/

24 <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/indkobskurven-2020-danskerne-vil-gerne-spise-mere-klimavenligt?publisherId=3307957&releaseId=13600810>

25 <https://www.food.dtu.dk/english/-/media/institutter/foedevarerinstittet/publikationer/pub-2023/e-artikel-mere-baeredygtighed-i-hverdagen.pdf>